

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Sectio I. De prouocatione ad diuinum iudicium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

Vt, pater, quam diuersa Dei sint & hominum iudicia intelligant, qui tecum praesentes, aperi (quæso) hierothecam, in qua signus salutis asseruatum adfers. recludit ille, nec hostiam reperit: hanc admiranti æger se in ore, mediatore angelo datam, ostendit habere. Historia notissima est toti Belgio, non elegatis modo & accurati artificij picturis vetustissimis in Bruxellensi ciuica domo exornata, sed etiam historiarum monumentis contestata. *a* Sic Deus etiam absoluit Sibichonem Episcopum Spirenses coram Henrico III. adulterij accusatum *b*. Sic læpe nocetes & culpæ reos indigne sumentes, vel Deus pænis corripuit, vel non permisit fumeri, & transmittere *c*. Interdum tamen permisisse Deum hoc scelus impunitum in praesens, dilata in posterum digna ultione, nos docet Andronici Imp. perfidia apud Choniaram *d*. Sed occulta iudiciorum abyssus à nobis non scrutanda. Sublata tamen aliquando hæc purgationis forma, eo quod suspectis non est danda Eucharistia *cap. dilecti de purgat. canon. cap. tribus de consecrat. d. 2.*

QVÆSTIO IV.

De vulgaribus purgationibus.

Nortium Politicarum numero censi possunt miræ quædam iudiciaræ disquisitiones, quib. fortuito euentui veritas culpæ vel innocentia decidenda permittitur. *Vulgares* vocant purgationes, idque rectissime: vt nomen nobis indicet nullo ipsas legitimo vsu, sed vulgi quædam vsurpatione & obseruatione superstitiosa fuisse introductas: plerasque etiam iure canonico expresse vetitas. Solet ijs Deus tentari potius, quam voluntas eius explorari. Vnde &

A exploratoria probationes Latine dicuntur Barbaro vero vocabulo in Constitutione Neapolitanis. *paribiles leges*, eo quod rem non sciri, sed apparere tantum faciant. In his plerumque peccari, tentando Deum, probabitur postea.

B Talis purgatio est, quotiescumque poscitur, vt Deus miraculum faciat: veluti si quis confusus innocentia suæ, peteret se septies percuti gladio, ad innocentiam suam probandam, vt factum in femina septies icta e, aut in ignem intraret, de quo postea.

SECTIO I.

De prouocatione ad diuinum iudicium.

*S*ÆPE fit, vt qui se iniuria affici ab alijs putat, nec hominum praesidium vel auxilium superesse cernunt, ad Deum confugiant, non quidem malis vt illos eripiat, sed vt sumpta de persecutoribus ultione tali indignos supplices iniuria fuisse, cunctis faciat manifestum: interdum illos ad tribunal Dei fisti intra certum tempus, interdum nullo tempore addito iubent: *citationem ad comparandum coram Deo iudice* vocant, de hac merito dubitant plerique quid tenendum: metuendane citatio sit, nec ne sitem licita citanti, an illicita?

E Quoad citantem & quiritantem, ob iniuriam, *Dico primo*, si citra odium, aut vindictæ cupiditatem, vel impatientiam, iram, desperationem, vanitatem, aut aliam vitiosam affectionem, per iniustitiam oppressus quis, hoc faciat, bono fine (puta vt innocetia eius appareat, nec infamia grauetur familia aut vt liberetur mulier tali tyranno, aut vt resipiscat, & terrore percussus, poeniteat, desinat que ab oppressione & concussione miserum) licita est talis citatio. faterur Feuard. si se tale non audere damnare, equidem

a Cantipr.
l. 2. c. 36.
par. 6. Fu
gos. lib. 1.
c. 6. sed
nelius
Cæsarius
l. 9. c. 38.
b Crantz.
l. 4. Saxo
c. 43. Ad
c. 3. c. 31. &
Thron.
Hirsaugi
c. 1.
Cyprian.
c. 1. de
lapis
Greg. T.
onen. l.
1. de glo
mart. cap.
88 Petri
Cluua. l.
1.

A
de mirac.
c. 242 s. 3.
Cæsar. l.
c. 1.
exemp. c.
59. 60. 6.
Surius in
vita S. G.
defridi. l.
3. c. 12.
d. l. 1. An
nal. in fi
ne vite
Manuel.
Connani.

de qua
est epist.
D. Hier.

B

D

E

Feuard.
c. 11. Edm.

cum

cum res sit indifferens, & finis bonus, puto actum esse meritorium. nec desunt exempla Sāctorum hominum. Sic enim Sara dixit Abraham: *g. Iudicet Dominus inter te & me*, Sic Dauid ad Saulem *h. Iudicet Dominus inter me & te, & visitatur me Dominus ex te.* & Zacharias filius Ioiadae, cum iussu Iosabæ regis interficeretur, similia protulit: *videat Dominus, & requirat.* Nec alia mens septem Machabæorum Martyrum *k*, quorum prophetia vim habuit imprecationis & citationis, ut illæ priores duæ; quæ ambo exitio persecutorum paulo post fuere comprobatae. Nonne Apostolus Alexandro ærario impunitam esse non debere censuit iniustitiam eius, cum diceret *l. Reddat illi Dominus secundum opera sua.* *h* malum magnum pro multis malis, quæ illi ostenderat. Nonne Sancti martyres, etiā noui testamenti, clamant ad Deum? *Usquequo Domine non iudicas, & non vindicas, sanguinem nostrum de his, qui habitant in terra?* Legimus etiam de Beato Eustachio Abbate, cum hæreticus quidam Agrestius, B. Columbanum iam mortuum conuictis & calumnijs laceraret, sic ultum esse calumniatorem, idque in concilio Matifconensi. Ita namque scribit Ionas Abbas, eius contemporaneus: *n. cum sic ille (Agrestius) friuola garreret sagax Eustachius, ut erat virtute patientia & scientia insignis, respondit. In horum presentia Sacerdotum te ego, eius discipulus & successor, cuius tu disciplinam & instituta damnas, ad diuinum iudicium illo intra presentis anni circulum disceptaturum inuito, ut iusti iudicij examen sentias, cuius famulum tuis obreccationibus maculare conaris.* Scire vultis euentum citationis? post aliqua media, sequenti capite subiicit Ionas: *Sed cum ille (Agrestius) sepius sibi datum penitentia locum non agnosceret, ut Beati Eustachij*

A *sententia, ad diuinum iudicium ipsum vocanti proualeret, ante triginta dierum circulum, priusquam ventus anni metacompleretur, à seruo suo, quem ipse redemerat, securi percussus interiit.*

Accedat & aliud tempore legis gratiæ. Gualterus Burgentis, vir doctrina & sanctitate clarus, per iniuriam pulsus Episcopatu Piætauenfi, à Clemente V. quamdiu vixit, iniuriam patienter tulit: moriens iussit, credo ad exemplum aliorum sepulchro inscribi: *Ad iustū Dei iudicium appello.* Legit elogium Clementis & iniurie, quam intulerat, memoria, expauisse ferunt: addunt a alij, non diu post obiisse: sed, quem citant Voleterranus, id non addit, & fabulosum puto.

Memoratu dignissimum est, quod legitur apud ætatis illius scriptorem doctum, eruditum & veracem. his verbis: **C** *Monasterium D. Iacobi apud Leodium notum multis est & acceptum, istud quidam adolescens, consobrinus maioris Prapostiti causa deuotionis & religionis intrauit, quod ut audiuit Prapostitus, indigno rulu: mox forti manu collecta satellitum, intrat violenter cœnobium, rapit iuuenem, & nudatum sancto habitu, seculari induit. Abbas ergo monasterij, collectis primoribus ciuitatis, Episcopo conqueritur, & totum clerum protantis iniurijs interpellat. Hoc autem cum indignanter audire vix vellent Episcopus, & Abbatem potius duris verbis impeteret, flexi. Abbas genibus, cum moderamine verborum dixit: iudicem contra te (o Prapostite) in terra habere non possum: & ideo contra te Deum summum iudicem interpellor, ut intra quadraginta dies uterque nostrum compareat coram illo, sententiam promeritis accepturus. Ad hoc Præsul cachinnans cum suis irrisit hominem, atque spreuit, & repulit exprobratum. Quid plura? quadragesimo die circa nonam mortuus est dictus abbas: & cum pro eo solemniter*

Hhhh

pulsā-

† Raphael
Volaterr,
in thro-
po. lib. 21.

g Gen. 16.
v. 5.
b. Reg.
24. v. 14.
i. Paral.
24. v. 23.
k lib. 2.
Mach. 7.
v. 17. & 9.

l. Tim. 4.
v. 5.

m Apoc. 6.
v. 10.

n vitæ S.
Eustach.
seu Eusta-
si c. 6. m. c.
se Martio

extremo
c. 17. Eust.

Pulsaretur, sedens in balneo Prapostus, quasi à circumstantibus, quid hoc esset? moxque quidam ingrediens respondit, Abbatem D. Iacobi modo esse defunctum, & pro eo pulsationem fieri tam solemnem. Idem ergo recordatus Prapostus quadragagesimum diem esse, quasi citatum audierat ab Abbate, consternatus animo, dixit suis, cito videte quid faciam? mortuus ego sum, comparere me hodie summi iudicis aspectibus oportebit. Nec mora, post verba hæc, cum balneum egredi festinaret, in adstantium manibus cum diro eiulatu & vocibus exspirauit: ibi proculdubio respondere compulsus, ubi causarum strepitus cessant, iurisperitorum aduocatio conticescet, ubi nec preces, nec precum liberabunt.

Hactenus Thom. Cantipraten. alias Crabantius in libr. Apum. Cestrensis etiam libro septimo. tradit Innocentium quartum à Rob. Grossetest dicto Lincolnien. famigerato illa ætate Philosopho, quem excommunicarat, & ille ad Deum iudicem prouocarat, Pontificem ad Dei tribunal citans, mortuum quo die mortuus est Robertus, auditamque hanc in Pontificia aula vocem: VENI MISER AD IUDICIUM. repertumque sequenti die Papam in lectulo exanimatum, ac liuidam in eius latere cruentamque plagam, ac si fuisse percussus fuisset, & id accidisse an. 1253. cui consentiunt Matthæus Parisius. Ioan. Buriensis. & alij Britannici scriptores, quorum hoc commentum puto ab hæreticis vel schismaticis eorum operibus fortassis insertum. Nam Neapoli hunc Innocentium in expeditione contra Manfredum mortuum scribit Naucleus, parum Pontificibus adductus chron. fol. 2. generat. 42. & non meminit talis citationis, vt nec Platina, (nō reticurus) nec Monachus Paduanus, nec Paulus Langius Cygnolus Monachus Bozaniensis, sed perfidus hære-

A ticus: nec alter hæreticus Mutius in chronic. Germanorum, Nec ex Catholicis quod sciam Gentium aliarū quicquam, non Onuphius, nec Massonus nec Ricordanus, nec Episc. Nebientis, nec Volaterranus, nec Flavius Blondus, qui accurate de morte & anno mortis eius consentiunt; & omnes fatentur eruditione iustitia, sanctitate Innocent. 4. excelluisse. Relinquit igitur prudens lector fabellam de Innocent. 4. Britannis, vt ad Arturi rotundam mensam suauiter eam fruatur Balæus, non tam ingeniosus, quam impius similitum dogmatum fabricator.

B Dico. 2. Periculosum est hominibus non comperto sanctitatu has citationes imitari. Nam facile fallit amor proprius & persuadet nos iniuriam perpeffos, cum non timus: facile etiam latens aliqua gloriola, vel vindictæ, vel alterius perturbationis animi nebula se immiscet, vt veritatem non videamus.

C Dico 3. lethali ter peccant, qui scienter iniuste alios citant. probatur quia nocent iniuste & grauiter. licenim sugillant eos quos citant, vt oppressores Innocentia. minus etiam constantes graui terrore percellunt, ita vt ex metu mortis possint in morbū incidere & mori. Quod fortassis aliquando corripit.

D Quoad eos vero, qui citantur, existimo duas regulas posse statui. Prima est, si constet eos iuste iudicasse, nec vllum esse dubium de sententia aut facti, propter quod citantur, agitare: tunc posse huiusmodi citationem ab illis contemni. Ratio est, quia iusto iudici præmium à Deo, cuius vicem fungitur, non supplicium est expectandum. Sciebat hoc magnus ille Imperator militum Gundizalus Ferdiaandus de Corduba: Qui cum Taverum obsidens maleficum quendam seditionum, (inquit Louius b) militem ad supplicium duci iussisset: ille multū reluctatus se

6 in viti
Gualdus

iii-

miquissime damnari vociferaretur, & proinde Gonsaluum ad dicendā causam, ad Dei maximi tribunal magna voce citaret: vade, inquit Gonsalvus, festinag, confisus optimo iudici, & causam instrue. Nā ibi pro me aderit. qui oportune respondeat Alfonso frater: qui nuper, ex Serra vermegia, in celū contēdit. Tum enim Gonsaluo nunciatum fuerat, fratrem à Mauri circumuentum, dignam forti pioq, duce mortem appetisse.] Sic ille merito nebulonem iniuste prouocantē contempfit.

Altera regula sit, Quando iudex aliquā animi perturbationem sensit: que ad damnandum, vel mouit omnino, vel ad citius dānandum mouit: vel etiam nō vsq, adeo certa est sententię iustitia, vt non supersit probabilitas contrarij motu: tunc male facit iudex, si contemnat huiusmodi citationē: recte facit, si diligentius iterū omnia momenta & quacūq, ad veri indagatiōem pertinent, examinet ac perpendat, & reum interim in custodia seruet, vt vel retractetur prior sententiā, vel maturiore consilio cōfirmetur.] probatur hęc conclusio. (quæ Feuarentij quoque fuit.) tū quia iudices non possunt nimis circūspēcte procedere in re tanti momenti, cum non hominis, sed Dei iudiciū iudicent: et tū quia, qui videbantur nocentes ex allegatis & probatis, eos tēpus postmodū sępe docet fuisse prorsus innoxios. nō opus est exempla proferre, sunt ad manum nō pauca, nec obscura, & tum denique, quia sepius accidit tales citationes nō esse irritas, Scribunt Historici Hispanorū Ferdin. III. Regē, iussisse duos nobiles perduellionis reos ex turri vel rupe altissima præcipitari: illos constāter crimē negasse, quod quia videbant se frustra facere, tandem ad diuinū tribunal prouocasse, regique denūciasse, ibi, vt se ante diem tricesimum, silteret: Ferdinandum postea ipso die tricesimo satis subita morte arreptū a. Germania

A sola multa præbet exempla. Menuercū Paderbronnens. Episc. gra. contumelia Corbeiensis quidam mortuus affecterat: cui Episcopus: REDDITVRVM ALTISSIMO FACTI RATIONEM prædixit. Monachus floccipendus risit Episcopū Ecce moritur antistes: & nihil mali sentiens ante monachus, in ipsa hora mortis Episcopi expirauit b. Paucis annis postea Henric. Mogunt. (vel secundū alios V Vormaciensis) Episc. falso, & per calumniam Arnoldi: accusatus, & per preuaricationem Cardinaliū duorū à Pontif. Eugenio. 3. ad causę cognitiōē delegatorū, depositus ipso Arnoldo suffecto, fuit: sed ad iustū iudicē Deum interposita appellatione, sequenti anno mortuus fuit. Eius audita morte; ambo illi Cardinales obiire subito: alter digitos prios arrodens: alter in latrinis, Arii morte c. Tempore Henrici quarti, Buchardus Halberstad. Episcopus, & Meginherus Abbas Herfeldes. de iurib. Ecclesiarū litigantes: inuicem ad Dei tribunal euocarunt, & ambo die dicta repente ex hoc seculo migrarunt. Sic olim ex Auentino li. 4. scripseram; sed commentum inueni additum ab Auentino, quod inuicem citarint, solus Meginherus Episcopum citauit, qui solus iniuria fuerat affectus, vt patet ex eius ætatis scriptore Lamberto Saffnaburgens. quem vide, & ab Auentino caue. In vicina Germaniæ Gothia, memorabile accidit illud Ioannis Turfonis, de quo sic scribit Olaus d. *quendam capite plecti iusserat. Is genibus inmixus, enmior iniuste, inquit, teque voco hac hora ante tribunal Dei, vt respondeas, cur me innocentem morti condemnes. Vix autem miser carnifici manu obruncatus fuerat, cum etiam iudex de equo corruit exanimus.*] Ligurię pars nota Italię. ibi Genuentium triremes aduersus pira-

bcraetzius
li. 4. Me-
cropro. c. 4

cConrad.
in Chr.
Mogun-
tino.

dlib. 14.
hist. A.
quilon.
c. 20.

62. Paral.
19. v. 6. &
7.

a Ritus
l. 3. de Re-
gib. Hisp.
Mariana
in Hispan.
Annal. li.
15. c. 11.

SECTIO II.

De purgatione Monomachia.

Vlla fuit quondam frequentior purgatio ista; quotiescumque criminis notitia seu probatio obscura; vel actor reum prouocabat; vel reus ipse offerebat se, aut suo loco alium: inuentionem quidam Martinæis tribuunt; alij volunt antiquiorem esse: constat etiam Palæstinis in usu fuisse, ex Golig prouocatione, quem Dauid superauit. Fuit maxime in usu post Barbarorum in Italiam irruptionem apud Longobardos k, & apud Germanos l, & Francos m & etiam Hispanos n, non ex homicidij tantum causâ (iux. c. vii. § si quis hominem § si quis alium. de pace Constant.) sed & ob aliud quoduis graue crimen, vel magni momenti causam, vt post Bald. communiter DD. censuere. Bald. in d. cap. vii. Alciat. & Oroz. c. ad l. ex hoi. iure. D. de iust. & iur. Iulius Ferret. conf. 6 de duello in prin. & conf. 9 nu. 6. conf. 11. num. 3. & 4. & Menchaca libr. 1. illust. 99. cap. 49] Et sanè in iurisiurandi locum propter crebra periuria hoc fuit introductum; coram Ioanne XIII. per Othonem 4. in Romandiola o: sed prius apud Francos iam Carolus Magnus hoc statuerat, quoad causas criminales p, postea ad ciuiles quoque extensum q, vt & apud Moschos r & Danos s, olim in usu. Ritus duelli possunt colligi tum ex Annal. Boiorum libr. 4. tum ex Tierneis Hist. Bern. Sacri. l. 9. Sed in moribus, & armorum genere præsertim, non idem obseruatum apud singulas nationes plerumque receptum, vt armis militaribus regionis eius terentur, Carolus Magnus voluit vt sultibus: postea receptum, vt res sit optio, & ius armorum præscribendorum. In celebri

tas emissæ biremem Gotholanam accepere; & in Siculorum Gotholanorumque contemptum, extra Drepanum, furcæ noctu rectoré biremis affixerunt. Miser ille diu frustra questus, nihil vnquam se Genuensibus nocuisse: vt vidit plus gentis odium illos, quam æquitatem mouere: præcipuâque mortis suæ causam esse trierarchum Genuensensem, iussit vt se ille intra sextum mensem ante Deum iudicem sisteret. nec irrita vocatio fuit. conducto Ligus tempore mortuus fuit e. Armoricis Franciscus Dux præfuitis summa crudelitate fratrem ex Anglia redeuntem de medio sustulit; sed vicissim fratris citatione intra annum de medio sublatus, principatum cum vita amisit f. vix est quisquam cui non sit audita damnatio Templariorum: ex his vnus Neapolitanus eques traditur ad diuinum iudicium appellasse, & Clementem V. ac Philippum Pulcrum Francorum Regem, anni spacio cõcesso, coram tribu nal illud supremum citasse: addit Fulgosus g intra id tempus Clementem repente mortuum, nec multo post Philippum quoque interiisse. Hoc alij ex calculo temporis conantur refellere Sed idem, confirmant Christianus Massæus, & Meierus h, qui Papam & Regem eodem anno 1314. tradunt obiisse, illum 20. April. hunc 29. Nouembris. fuerunt quidem Templarij Anno 1312. in concilio Viennensi, tertia Aprilis condemnati: sed non omnes eodem Anno comprehensi ac occisi: sed quidam sequenti, vt Neapolitanus ille; scilicet anno 1313. cumque 1314. currente mortui sint Iudices illi duo, dicuntur non immerito eodem anno obiisse, quo citati fuere: imo Gaguinus & Æmilius mortuum volunt regem Anno 1313. quem constat Pontifici superuixisse.

Fulgos. lib. 1. c. 6.

Aeneas Sylvius Europeæ hist. c. 43

d. ca. 6.

Meierus l. 2. Annal. & lib. 17. Chron. Malic. c. 6. sentit O uuphr. in PP. Rom. aistor.

E
Alcia de siogula. certa c. 2.
k Legelô gob. ut. qualitate quisque def. d. b. ti. de purgareci. ut. de homicidio libe ri homi. nis.
l Lamber. Echaffar. sur. sept. m doct. Guido. Pa. ra de deli. 92. Hoio man. l. 3. obseruat. c. 15. Chironias de cil. 607. m. 4. par. ti. 7. & pal. tim. Maria na. u. h. ff. Hispan. o. h. aut. qu. & l. vit. lib. 2. leg. l. 6. c. 154. p. i. metio. aut. 34. q. 11. vi. & l. p. leg. Franci. tit. 4. r. O. aus. l. 1. c. 10. s. 3. axol. p.

illo